

Opphavsrett og nettpublisering

Gjennomgang av enkelte grunnprinsipper i
åndsverkloven

Charlotte Børde, Nasjonalbiblioteket

23. mai 2007

Rettskilder

- Åndsverkloven <http://www.lovdatab.no/all/nl-19610512-002.html>
- Forskrift til åndsverkloven
<http://www.lovdatab.no/for/sf/kk/kk-20011221-1563.html>
- Nye forskrifter til åndsverkloven
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kkd/dok/hoeringer/hoeringsdok/2007/Horing-endring-i-forskrift-til-andsverkl.html?id=448915>

Hva er opphavsrett?

Tidsbegrenset rett forfattere, komponister, skapende kunstnere og andre opphavsmenn har til sine verk

Innebærer bl.a:

- Rett til selv å utnytte verket økonomisk
- Rett til å nekte eller sette vilkår for andres bruk av verket
- Rett til å bli navngitt

Hvorfor har man regler om opphavsrett?

- Belønningshensyn
- Incentiv til litterær, vitenskapelig og kulturell produksjon
- Investeringsforutsetning

Hva er et åndsverk?

Tre krav må være oppfylt

- Skapt av et menneske
- Individuell, skapende innsats (originalitet=Verkshøyde)
- Litterære, vitenskapelige eller kunstneriske området

Nærstående rettigheter

Verk/prestasjoner som ikke regnes som åndsverk, har likevel et visst vern:

- Åvl. § 42 Utøvende kunstnere
- Åvl. § 43 Databaser, tabell, kataloger
- Åvl. § 43 a) Fotografisk bilde
- Åvl. § 45 Produsenter

Offentlige dokumenter er uten vern åvl. § 9

Lover, forskrifter, rettsavgjørelser, off.
utredninger o.l. kan gjengis fritt.

Hvem har opphavsrett?

Utgangspunkt: Den som har skapt verket

Modifikasjon: Samleverk, åvl. § 5

Fellesverk, åvl. § 6

Dessuten:

- Overdragelse ved avtale
- Overdragelse ved arv

Opphavsrettens grunnrettigheter - enerettene

Økonomiske:

- Eksemplarfremstilling (kopiering)
- Tilgjengeliggjøre verket for allmennheten (spredning, visning og fremføring)

Ideelle:

- Navngivelsesretten
- Respektretten

Lånereglene – Fri bruk

- Lovbestemte regler om fri bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale (gjelder offentliggjorte verk)

For eksempel:

Åvl. § 12 Kopiering til privat bruk

Åvl. § 16 Kopiering(arkiv/museum/bibliotek)

Åvl. § 19 Spredning (utlån) av verk

Åvl. § 20 Visning av verk

Åvl. § 21 Fremføring

Åvl. § 22 Sitat

Fri bruk = Trenger ikke å innhente tillatelse eller betale vederlag til opphavsmannen

Vernetid

- Hovedregel - åndsverk: Opphavsretten varer i opphavsmannens levetid og 70 år etter utløpet av hans dødsår, åvl. § 40
- Unntak - verk som ikke regnes som åndsverk: se særskilte regler § 42, § 43 , §43 a; § 45
- Merk: De ideelle rettighetene er evigvarende!

Vernetid for fotografier – tosporet system

- Fotografiske verk

Vernes i fotografens levetid og 70 år etter utløpet av hans dødsår, åvl. § 40

- Fotografiske bilder

Vernes i fotografens levetid og 15 år etter utløpet av hans dødsår, men likevel i minst 50 år etter utløpet av det år bildet ble tatt, åvl. § 43a)

Personvern og fotografi

- Fotografi som avbilder en person kan som hovedregel ikke gjengis uten samtykke fra den avbildede, se åvl. § 45c
- Mange unntak, bl.a. ”aktuell og allmenn interesse”

Forlag/utgivers rettigheter

- Fremgår av avtalen mellom opphavsmannen og forlag/utgiver
- Åvl. § 39 e) om forlagsavtaler
- Regler om "satsbeskyttelse", se markedsføringslovens § 1

Nettpublisering

Hva kan fritt publiseres på Internett?

- Verk der vernetiden er utløpt
(gjelder verket i sin *opprinnelige form*)
- Offentlige dokumenter (åvl. § 9)

Nettpublisering – forts.

Merk:

- Sammensatt materiale – tekst, illustrasjoner, fotografi – ulik vernetid!
- Bearbeidede verk
- Markedsføringslovens § 1

Nettpublisering – forts.

Vernet materiale

- Må alltid be opphavsmannen (arvingene) om tillatelse for å publisere verket på Internett
- ”Nyere” forlagsutgivelse – må også be utgiver om tillatelse (markedsfl. §1)
- Unntak: Sitatretten

Nettpublisering – forts.

Gjenbruk av materiale hentet fra Internett?

Utgangspunkt:

- Regnes som en ny publisering som krever samtykke fra rettighetshaver

Modifikasjon:

- Kan gjenbruke andres materiale på eget nettsted dersom det klart fremgår av opphavsrettsnotis eller lignende
- Kan lenke til materiale

Nettpublisering - forts

- Ideelle rettigheter, åvl. § 3
- Personvern, åvl. § 45 c

Publisering i nettverk i egne lokaler – Nye særregler for ABM-sektoren

Forslag til nye forskrifter til åndsverkloven

§ 1-9:

- Kan tilgjengeliggjøre åndsverk fra *egen samling* på terminaler i *egne lokaler*
- Forutsetning:
Innehar lovlig digital kopi